

งานวิจัย และการค้นคว้าที่เกี่ยวข้อง

เนื่องจากผู้วิจัยได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียนและการสอนกลุ่มวิชาปรัชญาและศาสนา ในระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับชั้นสูงในวิทยาลัยครู" ในคานนี้ได้มีผู้วิจัยมาบ้าง ส่วนใหญ่เป็นเรื่องของการสอนพุทธศาสนา การสอนศีลธรรม การเรียนและการสอนสังคมศึกษา แต่มีบางส่วนสามารถใช้เป็นแนวทางในการวิจัยเรื่องนี้ได้เป็นอย่างดี

งานวิจัยในประเทศ

พ.ศ. ๒๕๑๑ จอน เพชรรัตน์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความสนใจของเยาวชนที่มีต่อพุทธศาสนาในเขตจังหวัดพระนคร ปีการศึกษา ๒๕๑๑" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความสนใจของเยาวชนต่อพุทธศาสนาและศาสนพิธี ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังนักเรียนชายหญิง ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ - ๕ โรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ ในจังหวัดพระนคร รวม ๕๕๘ คน สรุปผลการวิจัยได้ว่าเยาวชนมีความสนใจในพุทธศาสนามาก ศาสนพิธีที่มีความสนใจพอสมควร แต่ค่านการปฏิบัติจริงมีเยาวชนส่วนน้อยที่กระทำ เยาวชนมีความซาบซึ้งในหลักธรรมของพุทธศาสนาพอสมควร หลักธรรมที่นำมาใช้มากที่สุดคือ ความกตัญญูกตเวที ที่ใช้น้อยคือศีลห้า มีเยาวชนร้อยละ ๑.๒๕ ที่ไม่ชอบปฏิบัติธรรมเพราะไม่เลื่อมใส เยาวชนร้อยละ ๘๖.๒๐ ชอบวิชาศีลธรรม ร้อยละ ๑๐.๕๙ ไม่ชอบเพราะครูไม่ดีพอ เยาวชนสนใจขนบธรรมเนียมทางพุทธศาสนาพอสมควร และร้อยละ ๕๙.๕๓ หากความรู้เพิ่มเติมจากห้องสมุด เยาวชนส่วนใหญ่มีโน้ตค้น (Concept) ที่ถูกต้องต่อพุทธศาสนา

๑ จอน เพชรรัตน์, "การศึกษาเกี่ยวกับความสนใจของเยาวชนที่มีต่อพุทธศาสนา ในจังหวัดพระนคร ปีการศึกษา ๒๕๑๑" (วิทยานิพนธ์ปริญญาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๑).

ในปีเดียวกัน บุญทา เชื้อมัน ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความสนใจของนักเรียนที่มีต่อพุทธศาสนาในโรงเรียนคริสต์ศาสนา จังหวัดเชียงใหม่" มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบทัศนคติและความเข้าใจของนักเรียนที่มีต่อหลักธรรมทางพุทธศาสนา และหลักธรรมที่ได้เรียนมา นอกจากนั้นต้องการทราบว่านักเรียนทั้งสองศาสนามีความรู้สึกอย่างไรต่อประเพณีทางพุทธศาสนา และสามารถนำคำสั่งสอนไปใช้ได้ถูกต้องหรือไม่ ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังนักเรียนชายหญิงในโรงเรียนคริสต์ศาสนา จังหวัดเชียงใหม่ ๔ แห่ง จำนวน ๒๐๐ คน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า นักเรียนทั้งสองศาสนามีทัศนคติและความเข้าใจที่ดีต่อพุทธศาสนา นักเรียนเหล่านี้เห็นว่าธรรมะต่าง ๆ เป็นสิ่งที่ดีงาม มีคุณค่าในการปฏิบัติ นักเรียนที่นับถือศาสนาพุทธเห็นด้วยกับการปฏิบัติศาสนกิจ ส่วนนักเรียนที่นับถือศาสนาคริสต์แม้จะมีได้ปฏิบัติแต่ก็เห็นดีด้วยเช่นเดียวกัน นักเรียนทั้งสองศาสนาให้ความสนใจที่จะศึกษาพุทธประวัติและวัฒนธรรมประเพณี

พ.ศ. ๒๕๑๒ เพ็ญจันทร์ กุประเสริฐ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดพระนคร-ธนบุรี" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อเท็จจริง ปัญหา และอุปสรรคที่ครูและนักเรียนกำลังประสบอยู่เกี่ยวกับการเรียนและการสอนวิชาศีลธรรม ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังครู ๓๕ คน และนักเรียน ๓๒๕ คน ในโรงเรียนรัฐบาล ๓๐ แห่ง ผลการวิจัยปรากฏว่า ครูส่วนใหญ่ยังคงใช้วิธีการสอนแบบเก่า เช่นการบรรยาย หรืออธิบาย และคิดว่าเนื้อหาวิชาศีลธรรมตามหลักสูตรครอบคลุมความมุ่งหมายของวิชานี้ดี จึงได้เสนอแนะว่า ควรมีการอบรมและนิเทศการศึกษาอย่างน้อยปีละครั้ง เพื่อช่วยแนะวิธีการสอน และกิจกรรมที่เหมาะสม ปัญหาและอุปสรรคสำคัญในการสอนวิชา

๑ บุญทา เชื้อมัน, "ความสนใจของนักเรียนที่มีต่อพุทธศาสนาในโรงเรียนคริสต์ศาสนาจังหวัดเชียงใหม่" (วิทยานิพนธ์ปริญญาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๑).

ศีลธรรม คือ ครูไม่มีเวลาเพียงพอในการวางแผนจัดกิจกรรม และโรงเรียนขาดแคลนอุปกรณ์การสอน^๑

พ.ศ. ๒๕๑๓ รัตนา ภมร ไค้ทำการวิจัยเรื่อง "การสอนศีลธรรมในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สายสามัญของโรงเรียนในจังหวัดพระนคร ปีการศึกษา ๒๕๑๓" มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นสายสามัญในจังหวัดพระนครที่มีต่อการสอนศีลธรรมคานต่าง ๆ เกี่ยวกับครูผู้สอนวิชาศีลธรรม หลักสูตร แบบเรียนวิชาศีลธรรม ตลอดจนปัญหาการสอนวิชาศีลธรรม ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ในจังหวัดพระนคร จำนวน ๒๕๐ คน ผลการวิจัยปรากฏว่านักเรียนส่วนใหญ่ไม่ชอบเรียนวิชาศีลธรรม เพราะครูผู้สอนดู และเข้มงวด เนื้อหาวิชายากเกินไป^๒

พ.ศ. ๒๕๑๔ ปราณี วิฑูรวานิชย์ ไค้ทำการวิจัยเรื่อง "การสอนศีลธรรมในโรงเรียนอาชีวศึกษาชั้นสูง" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่ครูและนักเรียนโรงเรียนอาชีวศึกษาชั้นสูงประสบอยู่ ตลอดจนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครูและนักเรียนเกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชาศีลธรรม ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังครู ๒๐ คน และนักเรียน ๔๐๐ คน ในโรงเรียนอาชีวศึกษาชั้นสูง ๑๖ แห่ง ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ครูส่วนใหญ่ชอบสอนวิชาศีลธรรมและตั้งความมุ่งหมายเพื่อเน้นตามการปฏิบัติ แต่นักเรียนส่วนใหญ่ร้อยละ ๔๕ ไม่ชอบเรียน โดยให้เหตุผลว่า เป็นวิชาที่ล้าสมัยและไม่สามารถนำไปประกอบ

^๑ เพ็ญจันทร์ ภูประเสริฐ, "การสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดพระนคร - ชนบุรี" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกวิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๒).

^๒ รัตนา ภมร, "การสอนศีลธรรมชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นสายสามัญของโรงเรียนในจังหวัดพระนคร ปีการศึกษา ๒๕๑๓" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๓).

อาชีพได้ ครูส่วนใหญ่เห็นว่าเนื้อหาเหมาะสมดีแล้ว แต่นักเรียนเห็นว่าควรจะเรียนหลัก
ธรรมะและพุทธสุภานิตเพิ่มขึ้น ส่วนพุทธประวัติควรจะตัดออก ครูส่วนใหญ่ยังคงใช้วิธีสอน
แบบบรรยายหรืออธิบาย นักเรียนร้อยละ ๘๐.๐๐ ทบว่าครูไม่เคยจัดกิจกรรมเลย และครู
ใช้อุปกรณ์การสอนน้อยมาก ครูร้อยละ ๘๗.๐๐ เน้นการวัดผลตามการจดจำเนื้อหาจึงไม่
สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการสอน

ในปีเดียวกัน สมพร จารุณี ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การสำรวจวิธีสอนวิชาศีล
ธรรมระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนในจังหวัดพระนคร-ธนบุรี" เพื่อศึกษาปัญหา
อุปสรรค และความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชาศีลธรรมระดับมัธยมศึกษา
ตอนปลาย ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปให้ครูผู้สอนวิชาศีลธรรมในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
ของโรงเรียนต่าง ๆ ในพระนคร และธนบุรีรวมทั้งสิ้น ๖๓ คน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ครู
ทุกคนเห็นความสำคัญของวิชาศีลธรรม และตั้งความมุ่งหมายในการสอนทุกครั้ง วิธีการสอน
ส่วนใหญ่คือการบรรยายหรืออธิบาย รองลงไปคือการอภิปรายตลอดจนให้นักเรียนแสดงความคิด
ให้เห็น ครูส่วนใหญ่ใช้อุปกรณ์การสอนและจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเป็นบางครั้ง การวัดผล
ถือคะแนนการสอบข้อเขียนและคะแนนความประพฤติเป็นสำคัญ ปัญหาของครูศีลธรรมคือไม่มี
เวลาหาความรู้เพิ่มเติม ไม่รู้วิธีการสอนและการจัดกิจกรรมที่เหมาะสม อุปกรณ์การสอนหา
ยาก ตลอดจนขาดความรู้ทางด้านเทคนิคการวัดผล^๒

^๑ ปราณี วิฑูรวาณิชย์, "การสอนศีลธรรมในโรงเรียนอาชีวศึกษาชั้นสูง" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกศึกษามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๘).

^๒ สมพร จารุณี, "การสำรวจวิธีสอนวิชาศีลธรรมระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนในจังหวัดพระนคร-ธนบุรี" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๘).

พ.ศ. ๒๕๑๗ พรเลขา ศุภารักษ์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การสอนวิชาศีลธรรมในระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการเรียนและการสอนศีลธรรมที่อาจารย์และนักศึกษาวิทยาลัยครูประสบอยู่ ตัวอย่างประชากรเป็นอาจารย์ ๒๓ คน และนักศึกษา ๓๗๔ คนจากวิทยาลัยครู ๑๐ แห่ง ผลการวิจัยปรากฏว่าปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญในการเรียนและการสอนวิชาศีลธรรมคือ อาจารย์ส่วนใหญ่ยังใช้การสอนแบบบรรยายและอภิปราย นอกจากนี้อาจารย์ยังใช้อุปกรณ์การสอนน้อยมาก และวิทยาลัยครูขาดแคลนอุปกรณ์ ตลอดจนแหล่งค้นคว้าความรู้ หนังสือประกอบการเรียนการสอนมีไม่มากพอที่อาจารย์และนักศึกษาจะทำการค้นคว้าเพิ่มเติม เนื้อหาหลักสูตร และเวลาเรียนยังไม่เหมาะสม นักศึกษาบางส่วนมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อวิชานี้

พ.ศ. ๒๕๑๘ อารยา เกษมณี ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาการสอนศีลธรรมในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาทั่วไปเกี่ยวกับการเรียนการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญในกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังผู้บริหารโรงเรียน ๒๐ คน ครูผู้สอนวิชาศีลธรรมชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ๓๔ คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ๔๐๐ คน ในโรงเรียนรัฐบาล ๑๐ แห่ง โรงเรียนราษฎร์ ๑๐ แห่ง รวม ๒๐ แห่ง ผลการวิจัยพบว่า ครูประสบปัญหามากในเรื่องการสนับสนุนให้ครูได้รับความรู้เพิ่มเติมโดยการอบรม แต่นักเรียนเห็นว่าสิ่งที่เป็นปัญหามากคือ การให้ครูได้ใช้วิทยากร และทัศนคติของผู้บริหารที่มีต่อวิชาศีลธรรม ครูและนักเรียนเห็นพ้องกันว่า แบบเรียนมีเนื้อหาแคบ ภาพประกอบคำถาม แบบฝึกหัด และข้อเสนอแนะเป็นปัญหามาก ผู้บริหารครู และนักเรียนมีความเห็นตรงกัน ข้อสอบวัดความคิด เหตุผล ความเข้าใจและการ

๑ พรเลขา ศุภารักษ์, "การสอนวิชาศีลธรรมในระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๗).

นำไปใช้เป็นปัญหา บุคลิกภาพของครู เป็นปัญหาพอสมควร^๑

ปี พ.ศ. ๒๕๑๔ วันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๑๔ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาการสอนศิลปะในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาทั่วไปเกี่ยวกับการสอนศิลปะในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น และเป็นแนวทางในการปรับปรุงการเรียนการสอนวิชาศิลปะในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นให้ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังผู้บริหาร ๑๘ คน ครูสอนวิชาศิลปะ ๕๐ คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ๓๖๘ คน ในโรงเรียนรัฐบาล ๑๐ แห่ง โรงเรียนราษฎร์ ๑๐ แห่ง ในเขตการศึกษา ๑ ผลการวิจัยพบว่า จำนวนนักเรียนแต่ละห้องมากเกินไป ขาดเอกสารประกอบการเรียนการสอนวิชาศิลปะ นักเรียนไม่มีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดกิจกรรม ครูไม่ใช่อุปกรณ์ประกอบการสอน บุคลิกภาพของครูไม่เหมาะสม^๒

ปี พ.ศ. ๒๕๒๑ สุรพล นาควานิช ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ปีการศึกษา ๒๕๒๐ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และเปรียบเทียบพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียนกับเกณฑ์ที่คาดหวัง

^๑ อารยา เกษมณี, "ปัญหาการสอนศิลปะในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๘.).

^๒ วันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๑๔, "ปัญหาการสอนศิลปะในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๘.).

วิธีการศึกษา ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามเพื่อใช้สำรวจพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียน ๑๐ คุณลักษณะจริยธรรม ได้แก่ ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์สุจริต ความมีเหตุผล ความกตัญญูต่อเวทีก การรักษาระเบียบวินัย ความเสียสละ ความสามัคคี การประหยัดและการออมทรัพย์ ความยุติธรรม และความอดุสาหะ โดยสร้างแบบสอบถามในแบบกำหนดสถานการณ์ขึ้น และมีตัวเลือกที่จะปฏิบัติตามสถานการณ์นั้น ๆ ๔ ตัวเลือก ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ปีการศึกษา ๒๕๒๐ จาก ๖ จังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รวม ๑๗ โรงเรียน จำนวนทั้งสิ้น ๖๔๐ คน ผลการวิจัยสรุปได้ว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือส่วนใหญ่มีพฤติกรรมทางจริยธรรมอยู่ในสภาพที่น่าพอใจ ๔ คุณลักษณะคือ ความกตัญญูต่อเวทีก ความเสียสละ การประหยัดและออมทรัพย์ และความมีเหตุผล และยังอยู่ในสภาพไม่น่าพอใจ ๖ คุณลักษณะคือ การรักษาระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบ ความสามัคคี ความอดุสาหะ และความยุติธรรม^๑

นอกจากงานวิจัยด้านการสอนพุทธศาสนาและการสอนศิลปะแล้ว ยังมีงานวิจัยด้านการสอนสังคมศึกษา ซึ่งสามารถนำมาใช้ประกอบการวิจัยได้อีก

พ.ศ. ๒๕๑๐ สุภาณี โคตรจรัส ได้วิจัยเรื่อง "แนวคิดเกี่ยวกับการปรับปรุงการสอนวิชาสังคมศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครู นักเรียนเกี่ยวกับการเรียนการสอน ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในการเรียนและการสอนวิชาสังคมศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นสายสามัญ ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังครูสังคมศึกษาจำนวน ๑๐๐ คน นักเรียน ๑,๑๖๔ คน ในโรงเรียนรัฐบาล ชาย, หญิง และ

^๑ สุรพล นาควานิช, "การศึกษาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๒๑).

และสหศึกษาในจังหวัดพระนครจำนวน ๑๘ โรงเรียน ผลการวิจัยปรากฏว่า ครูและนักเรียนส่วนมากมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนและการสอนวิชาสังคมศึกษา แต่การสอนยังมีประสิทธิภาพน้อย เนื่องจากความไม่สมดุลของเนื้อหาในหลักสูตร การกำหนดคะแนน การกำหนดเวลาเรียน ครูมีหน้าที่การงานมากทำให้ไม่มีเวลาเตรียมการสอน โรงเรียนขาดอุปกรณ์และหนังสืออ่านประกอบ และที่สำคัญคือ นักเรียนไม่สนใจและไม่อยากเรียนวิชาสังคมศึกษา อีกทั้งแบบเรียนไม่เหมาะสมในด้านเนื้อหาวิชาและสภาพหนังสือ^๑

พ.ศ. ๒๕๑๓ อมรา มนัสวานิช ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาปัญหาการสอนสังคมศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนรัฐบาลในภาคการศึกษา ๒" มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาปัญหาสภาพครูและนักเรียนเกี่ยวกับการเรียนและการสอนวิชาสังคมศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนรัฐบาลในภาคการศึกษา ๒ ผู้วิจัย ส่งแบบสอบถามไปยังครู ๖๐ คน ปัญหาในแต่ละจังหวัดคล้ายคลึงกัน คือปัญหาทางเศรษฐกิจและความปลอดภัยในการสอน ครูและนักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาสังคมศึกษา แต่ปรากฏว่าการเรียนและการสอนยังไม่ดีพอเนื่องจากขาดครูที่มีคุณภาพ ขาดแหล่งวิชาการ อุปกรณ์การสอน และหนังสือประกอบการอ่านอย่างพอเพียง นอกจากนี้เนื้อหาในหลักสูตรบางส่วนไม่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม^๒

^๑ สุปราณี โคตรจรัส, "แนวคิดเกี่ยวกับการปรับปรุงการสอนวิชาสังคมศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกวิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๐).

^๒ อมรา มนัสวานิช, "การศึกษาปัญหาการสอนสังคมศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนรัฐบาลในภาคการศึกษา ๒" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกวิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๓).

พ.ศ. ๒๕๑๖ สมประสงค์ นวมบุญดี ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาการเรียนการสอน
 สังกศศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูง" โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะสำรวจปัญหา
 ในการสอนวิชาสังคศึกษา คำนวณอาจารย์ วิชาสอน อุปกรณ์การสอน กิจกรรมประกอบการ
 เรียนการสอน กิจกรรมเสริมหลักสูตร การวัดผล เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่าง ปริมาณ
 และชนิดของปัญหา ระหว่างสถาบันฝึกหัดครูในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถาม
 ไปยังอาจารย์สังคศึกษาที่สอนในระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูง จำนวน
 ๒๔๐ คน และนักศึกษาจำนวน ๕๐๐ คน จากวิทยาลัยครู ๒๕ แห่ง ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

๑. คำนวณอาจารย์ สอนวิชาสังคศึกษาด้วยใจรัก เพราะได้รับการฝึกฝนอบรมโดยตรง และมีชั่วโมงสอนปานกลาง

๒. คำนวณการสอน อาจารย์ส่วนใหญ่เห็นว่าหลักสูตรและเวลาเรียนไม่สมดุลกัน อาจารย์ส่วนใหญ่ใช้วิธีสอนแบบบรรยาย ให้มีการค้นคว้าซักถามโดยยึดเนื้อหาในหลักสูตรเป็นสำคัญ

๓. คำนวณอุปกรณ์การเรียนและการสอน อาจารย์และนักศึกษามีความเห็นพ้องกันว่า อุปกรณ์การสอนมีประโยชน์มาก แต่อุปกรณ์น้อยไม่เพียงพอที่จะนำไปใช้ประกอบการสอน

๔. คำนวณการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร และกิจกรรมประกอบการเรียนและการสอน อาจารย์และนักศึกษาร่วมกันจัดกิจกรรม และมีการประเมินผลการจัดกิจกรรม โดยให้นักศึกษาทำรายงานส่ง

๕. การวัดผล มักใช้ข้อสอบแบบปรนัย และอัตนัยปนกัน และให้ทำรายงานส่ง
 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ อาจารย์ส่วนใหญ่ต้องการให้มีการอบรมครู ให้มีการนิเทศด้านเนื้อหาวิชา ความรู้และวิธีสอน ตลอดจนเห็นว่าควรมีการปรับปรุงหลักสูตร

๑ สมประสงค์ นวมบุญดี, "ปัญหาการเรียนการสอนสังคศึกษาระดับประกาศนียบัตร
 วิชาการศึกษาระดับสูง" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกศึกษามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๖).

ปี พ.ศ. ๒๕๑๘ จำรัส น้อยแสงศรี ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นเกี่ยวกับวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่สาม ในภาคการศึกษา ๕" โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่สาม ที่มีต่อวิชาสังคมศึกษาในด้านหลักสูตร วิธีการสอนของครู ประโยชน์และข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการเรียนและการสอน ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังนักเรียนชาย ๒๐๐ คน นักเรียนหญิง ๒๐๐ คน ทั้งโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ ในภาคการศึกษา ๕ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความเห็นว่า เนื้อหาของหลักสูตรสังคมศึกษาส่วนมากน่าสนใจมาก และควรเพิ่มเติมความรู้เกี่ยวกับการเมือง การปกครอง ปัญหาบ้านเมือง และบทบาทของนักเรียนเกี่ยวกับการเมือง สำหรับวิธีสอน นักเรียนชอบวิธีที่ครูขยายความรู้เพิ่มเติมเนื้อหาในบทเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำเอาเหตุการณ์ปัจจุบันมาเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับบทเรียน การใช้สื่อการสอน การจัดทัศนศึกษาและเชิญวิทยากรมาบรรยาย นักเรียนไม่ชอบวิธีการที่ครูสอนแบบอธิบายและแสดงความคิดเห็นอยู่คนเดียว ครูบรรยายตามบทเรียนและอ่านบทเรียนให้นักเรียนดูตามนักเรียนได้ให้ข้อเสนอแนะว่าครูควรมีอุปกรณ์ประกอบการสอนทุกครั้ง ควรปรับปรุงวิธีสอนให้ใหม่อยู่เสมอ ครูควรมีวุฒิและประสบการณ์ด้านการสอน เพื่อจะได้ฝึกทักษะทุก ๆ ด้านให้แก่แก่นักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

ปี พ.ศ. ๒๕๑๘ ทศนีย์ เรืองธรรม ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการสอนวิชาสังคมศึกษาของอาจารย์ในวิทยาลัยครูภาคเหนือ" โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการสอนวิชาสังคมศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาในคานหลักสูตร วิธีสอน อุปกรณ์ประกอบการสอน กิจกรรม การวัดผล และความต้องการ

จำรัส น้อยแสงศรี, "ความคิดเห็นเกี่ยวกับวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่สาม ภาคการศึกษา ๕" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๘).

ความช่วยเหลือในการสอนวิชาสังคมศึกษา ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังอาจารย์ผู้สอนวิชาสังคมศึกษาในวิทยาลัยครูภาคเหนือ ๕ แห่ง จำนวน ๗๕ คน ผลการวิจัยสรุปได้ว่าอาจารย์ส่วนใหญ่เตรียมการสอนเป็นอย่างดีโดยยึดหลักสูตรเป็นสำคัญ วิธีสอนที่อาจารย์ใช้มากคือการบรรยาย และเปิดโอกาสให้นักศึกษาซักถาม วิธีสอนที่อาจารย์ใช้น้อยคือการเชิญวิทยากร การแสดงบทบาท สถานการณ์จำลอง และการไปศึกษานอกสถานที่ ทางด้านอุปกรณ์การสอนยังมีไม่เพียงพอ กิจกรรมประกอบการสอนที่อาจารย์ใช้มากคือการให้นักศึกษาค้นคว้าทำรายงานเป็นกลุ่มหรือรายบุคคล

พ.ศ. ๒๕๒๐ นางบุษ สุวรรณแสง ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชาวิธีสอนสังคมศึกษาของอาจารย์ในวิทยาลัยครู" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาทั่วไป และความคิดเห็นของอาจารย์ในวิทยาลัยครูเกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชาวิธีสอนสังคมศึกษา เพื่อหาข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการเรียนการสอนวิชานี้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังอาจารย์ผู้สอนวิชาวิธีสอนสังคมศึกษาในวิทยาลัยครูทั่วประเทศรวม ๒๕ แห่ง จำนวน ๕๔ คน ผลการวิจัยปรากฏว่า อาจารย์ผู้สอนวิชาวิธีสอนสังคมศึกษาส่วนมากมีวุฒิปริญญาตรี ไม่เคยมีประสบการณ์ในการสอนระดับประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษามาก่อน เตรียมการสอนเป็นอย่างดีทุกครั้ง วิธีการสอนและกิจกรรมที่อาจารย์ปฏิบัติบ่อยครั้งคือ การบรรยายแล้วเปิดโอกาสให้นักศึกษาซักถาม การให้นักศึกษาฝึกสอนในกลุ่มเดียวกัน ช่วยกันติชม แก้ไข วิพากษ์วิจารณ์ ส่วนวิธีสอนและกิจกรรมที่ใช้น้อยมากหรือไม่เคยใช้เลยคือการเชิญวิทยากรมาบรรยาย และการพานักศึกษาออกไปศึกษานอกสถานที่ หนังสือที่ใช้สำหรับค้นคว้าและอุปกรณ์การสอนมีไม่เพียงพอกับความ

๑. ทศนิยม เรื่องธรรม, "ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการสอนวิชาสังคมศึกษาของอาจารย์ในวิทยาลัยครูภาคเหนือ" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา แผนกวิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๕).

ต้องการ การวัดผลและประเมินผลให้นักศึกษาประเมินผลกันเอง^๑

งานวิจัยในต่างประเทศ

สำหรับงานวิจัยในต่างประเทศที่พอจะเกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้มีดังต่อไปนี้

ใน ค.ศ. ๑๙๖๕ วิลเลียม ฮาร์รี เยาวน์ด์ (William Harry Yound)

ได้ทำการวิจัยเรื่อง " Teaching About Religion in Secondary School in

Social Studies " มีวัตถุประสงค์ที่จะวิเคราะห์ปัญหาทางการสอนศาสนาในวิชา

สังคมศึกษาในระดับมัธยมศึกษา และเสนอแนะหน่วยวิชาการ (Resource Unit)

เพื่อสอนเกี่ยวกับศาสนา ที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์หรือวัฒนธรรมโลก โดยใช้วิธีวิจัยแบบ
ตรวจสอบและสำรวจปัญหาทางการสอน ๓ ชั้น

ขั้นแรก ทำการสำรวจ และตรวจสอบเกี่ยวกับแบบแผนของการสอนศาสนาใน
ประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและกฎหมายของสหรัฐอเมริกา รวมทั้งปัญหาการสอน
ศาสนาสามัญ

ขั้นที่สอง เป็นการสำรวจลักษณะพื้นฐานและวิธีการสอนวิชาสังคมศึกษา รวมทั้ง
สำรวจปัญหาและวิเคราะห์ความเข้าใจในการตั้งวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมในการสอน
ศาสนา

ขั้นที่สาม เป็นการสำรวจปัญหาเกี่ยวกับการศึกษาวิชาสังคมศึกษาในปัจจุบัน โดย
เน้นจุดมุ่งหมายของการสอน การพัฒนาหลักสูตร และการสอนให้นักเรียนเกิดความคิดอย่าง
มีวิจารณญาณ (Reflective Thinking)

^๑ นงนุช สุวรรณแสง, "ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชาวิธีสอนสังคม
ศึกษาของอาจารย์ในวิทยาลัยครู" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกวิชามัธยมศึกษา บัณฑิต
วิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๐).

ผู้วิจัยได้นำผลการศึกษาทั้งสามขั้นนี้มาใช้ในการศึกษาตามวิธีการทางวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับการสอนศาสนาต่าง ๆ ของชาวอินเดีย ญี่ปุ่น ตะวันออกกลาง และสหรัฐอเมริกา ข้อเสนอแนะของผู้วิจัยสามารถนำไปใช้สำหรับวิธีการเรียนการสอนศาสนาแบบสืบสอบ (Inquiry Centered Methods) นอกจากนี้ในการสอนศาสนา ครูควรพยายามค้นหาวิธีการส่งเสริมเร้าใจให้นักเรียนช่วยกันตั้งกฎเกณฑ์อย่างกว้าง ๆ เกี่ยวกับศาสนาที่นับถือในสังคม ครูควรหลีกเลี่ยงสิ่งที่จะประเมินผลและเปรียบเทียบคุณค่าของประเพณีทางศาสนาแต่ละศาสนาที่แตกต่างกันด้วย^๑

ใน ค.ศ. ๑๙๗๐ โด널ด์ อาร์เธอร์ ลอ (Donald Arthur Lap) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "Value Patterns of Elementary Teachers in Relation to Attitudes: Expressed Toward Religious Issues in the Classroom" มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจค่านิยมทางศาสนาของครูในระดับประถมศึกษาซึ่งมีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่แสดงให้ปรากฏในชั้นเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ๓ ชุด คือ Inventory of Religious and Ethical Ways, Classroom Problems Inventory และ A Personal Data Sheet ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังครูระดับประถมศึกษาจำนวน ๒๐๗ คน จากโรงเรียนที่สุ่มเป็นตัวอย่างในเขต Southwest Arkansas ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ครูซึ่งมีการแสดงทัศนคติเกี่ยวกับศาสนาตามแบบแผนเดิม มีการแสดงออกทางค่านิยมทางศาสนาแตกต่างจากครูที่มีทัศนคติเกี่ยวกับศาสนาที่ไม่ใช่แบบแผนเดิมอย่างเห็นได้ชัดในด้านจุดมุ่งหมายของศาสนานั้น ครูทั้งสองกลุ่มไม่มีความเห็นแตกต่างกันผู้วิจัยได้เสนอแนะว่า การฝึกหัดครู (Teacher Education) ควรมุ่งความสนใจไปในด้านการสร้างหลักสูตรที่จะเสริมสร้างประสบการณ์

^๑ William Harry Yound, "Teaching About Religion in Secondary School in Social Studies," Dissertation Abstracts International Vol. 29 No. 10 (April 1969), pp. 5482-5483 A.

ให้กับผู้ที่จะเป็นครูในอนาคต ให้ตระหนักถึงการสร้างค่านิยมให้เกิดขึ้นกับตนเองอันเป็นการให้ความรู้ด้านทัศนคติ และค่านิยม (Affective Domain) และมีประโยชน์ในอันที่จะนำเอาความรู้เหล่านี้ไปใช้ในการตัดสินความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจากเหตุการณ์ปัจจุบันได้ดียิ่งขึ้น^๑

ปี ค.ศ. ๑๙๗๒ กอร์ดอน สกอตต์ แบคคัส (Gordon Scott Bachus)

ได้ทำการวิจัยเรื่อง " An Analysis of the Academic Preparation, Teaching Assignment, and Professionalism of Selected Social Studies Teachers in Secondary School of Arkansas " มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึง การเตรียมครูสังคมศึกษาในด้านวิชาการ และการกำหนดงานทางด้านการสอน ทัศนคติ ของครูสังคมศึกษาที่มีต่อความสัมพันธ์ ของเนื้อหาวิชาที่ทำการสอนกับหลักสูตร และความ กาวหนาทางวิชาชีพของครูสังคมศึกษา

ผู้วิจัยได้ตั้งสมมุติฐานไว้ ๔ ข้อคือ

๑. ครูสังคมศึกษาไม่ได้รับการเตรียมตัวอย่างเพียงพอในด้านเนื้อหาวิชาโดยทั่ว ๆ ไปในหมวดสังคมศาสตร์
๒. ครูสังคมศึกษาต้องสอนวิชาที่ไม่ตรงกับความรู้พื้นฐานที่ตนได้เรียนมา
๓. ครูสังคมศึกษามีความรู้ดีกว่า สายวิชาของตนมีความสำคัญน้อยกว่าสายวิชาอื่น ๆ ในหลักสูตรมัธยมศึกษา
๔. ความล้มเหลวในการเตรียมครูสังคมศึกษาให้มีประสิทธิภาพเพียงพอ ประการหนึ่งก็คือการจัดโปรแกรมวิชาด้านสังคมศาสตร์ในวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยยังไม่ดีพอ

---

^๑ Donald Arthur Lau, "Value Patterns of Elementary Teachers in Relation to Attitudes Toward Religious Issues in the Classroom," Dissertation Abstracts International Vol. 31 No 11 (May 1971), p. 5866-A.

ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังครูสังคมศึกษาจำนวน ๖๐ คนในโรงเรียนมัธยมศึกษา รัฐอาร์คาแนซ (Arkansas) ผลของการวิจัยพบว่า

๑. ครูสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาในรัฐอาร์คาแนซ (Arkansas) ไม่ได้รับการเตรียมตัวทางด้านวิชาการอย่างเพียงพอ ในระดับวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย ส่วนมากได้เรียนอย่างลึกซึ้งในสาขาประวัติศาสตร์มากกว่าสาขาอื่น ๆ
๒. ครูสังคมศึกษาต้องสอนวิชาไม่ตรงกับความรู้พื้นฐานที่ตนได้เรียนมา
๓. ครูสังคมศึกษามีทัศนคติที่ดีต่อเนื้อหาวิชาในสาขาของตนในด้านความสัมพันธ์กับเนื้อหาในสาขาวิชาอื่น ๆ
๔. โปรแกรมสังคมศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการของรัฐได้จัดตั้งไว้เป็นมาตรฐาน มีข้อบกพร่องที่จะต้องแก้ไขมาก
๕. ครูสังคมศึกษาไม่ค่อยสนใจเข้าเป็นสมาชิกสมาคมวิชาชีพของครู ตลอดจนไม่สนใจที่จะอ่านนิตยสารที่เกี่ยวกับงานอาชีพของตน^๑

ใน ค.ศ. ๑๙๗๓ เรย์มอนด์ เจอราด ไวท์แมน (Raymond Gerard Whiteman) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "An Analysis of the Relationship Between Selected Interpersonal and Institutional Variables and the Value System of Youth" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และประเภทของการศึกษาด้านศาสนาที่กลุ่มตัวอย่างประชากรได้รับ ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังนักเรียนทั้งชายและหญิง จำนวน ๓๗๖ คน ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของ Minneapolis High School ผลการวิจัยปรากฏว่านัก

---

^๑ Gordon Scott Bachus, "An Analysis of the Academic Preparation, Teaching Assignment, and Professionalism of Selected Social Studies Teachers in Secondary School of Arkansas," Dissertation Abstracts International. Vol. 33, No 5 (November, 1972), p 2207-A.

นักเรียนมัธยมศึกษาซึ่งมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นอย่างอบอุ่น ไม่มีความสัมพันธ์กับการศึกษาค้นคว้าที่เขาได้รับ มีพัฒนาการมากในด้านความรู้สึกเกี่ยวกับพระเจ้า มีวุฒิภาวะสูงในด้านการเห็นคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ มีการคิดคำนึงถึงตนเองและมีแบบแผนในการดำเนินชีวิต โรงเรียนศาสนาไม่ได้แตกต่างจากโรงเรียนประเภทอื่นในด้านให้การศึกษากับศาสนา โรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนวันอาทิตย์ กลับให้ความสำคัญเหนือกว่าโรงเรียนศาสนาในด้านความร่วมมือช่วยเหลือกัน การรู้จักเปลี่ยนแปลง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของศาสนา และความเชื่อถือในพระเจ้า ผู้วิจัยได้เสนอแนะว่าผู้สอนควรสร้างบรรยากาศที่อบอุ่นเกี่ยวกับเรื่องของศาสนา ศิลธรรมจรยาทั้งในโรงเรียนและชุมชนมากกว่าจะไปเน้นเฉพาะในเวลาเรียนในห้องเรียนเท่านั้น ลำดับขั้นของการสร้างพัฒนาการด้านบุคลิกลักษณะของนักเรียน คือ ประการแรกการมีบุคลิกลักษณะของตนเอง ประการที่สองการเข้าถึงพระเจ้า และ ประการที่สามการเข้าถึงบุคคลอื่น ครูควรให้ความสนใจเพิ่มขึ้นด้านกระบวนการ (Process) ของการให้การศึกษาค้นคว้า และลดความจำในด้านเนื้อหาลงบ้าง จะทำให้การเรียนและการสอนศาสนามีประสิทธิภาพมากขึ้น^๑

ใน ค.ศ. ๑๙๗๔ ไว้มานน์ ชาร์ลส์ คาร์ลสัน (Waymann Charles Carlson) ได้ทำทฤษฎีวิจัยเรื่อง "The Relationship of Student Teacher's Religiosity to Personality and Classroom Behavior" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเคร่งในศาสนาของนักศึกษาครู กับบุคลิกลักษณะและพฤติกรรมที่แสดงออกมาในชั้นเรียน กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักศึกษาครูจากวิทยาลัย ๓ แห่ง ใน Southern California เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่วัดความเคร่งในศาสนา บุคลิกลักษณะ และพฤติกรรมในชั้นเรียน ความเคร่งในศาสนาวัดด้วยแบบสอบถาม

^๑ Raymond Gerard Whiteman, "An Analysis of the Relationship Between Selected Interpersonal and Institutional Variables and the Value System of Youth," Dissertation Abstracts International. Vol. 34 No. 5 (November, 1973), p. 2410 A.

เกี่ยวกับการปฏิบัติตามความเชื่อในศาสนา ตลอดจนแนวคิดทางศาสนา ส่วนบุคลิกลักษณะ วัดโดยใช้เครื่องมือแบบ Ombus Personality Inventory, Form F. ส่วน ระดับความมีใจกว้างใจแคบวัดโดย Milton Rockeach's Dogmatism Scale สำหรับพฤติกรรมในชั้นเรียนวัดโดย Verbal Interaction Scale ผลการวิจัย ปรากฏว่า นักศึกษาที่มีระดับความเคร่งทางศาสนาสูง เป็นผู้ที่มีใจแคบ ต้องพึ่งพาผู้อื่น และมีพฤติกรรมที่เข้มงวด ไม่มีการยืดหยุ่นมากกว่าคนที่เคร่งศาสนาน้อยกว่า นักศึกษาคณะที่เคร่ง มีลักษณะตรงกันข้ามกับลักษณะส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างประชากร ผู้วิจัยได้เสนอแนะว่าควร จะมีการวางรูปแบบในการให้การศึกษาระดับมัธยมศึกษาโดยเน้นพัฒนาการด้านบุคลิกภาพและด้านวิชาการ ควบคู่กันไป

ใน ค.ศ. ๑๙๗๗ อินแกรม แฟรงก์ ดูพรีซ (Ingram Frank du Preez) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "Moral and Religious Problems and Attitudes as Expressed by Students in Seventh - Day Adventist Academies in the United States and Canada" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและทัศนคติทางค่านิยม จริยศึกษาและศาสนาในสถานศึกษาของ Seventh - Day Adventist และความช่วยเหลือของสถานศึกษาในการแก้ปัญหา ตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียนที่ศึกษาอยู่ในสถานศึกษาของ Seventh - Day Adventist ทั้งในสหรัฐอเมริกาและแคนาดา จำนวน ๑๕๒๐ คน ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามชื่อว่า "The Religious Inventory for Teen - Age Youth of the Seventh - Day Adventist Church" ที่สร้างขึ้นโดย มาร์ติน (Martin) ในปี ค.ศ. ๑๙๖๓ และปรับปรุงใหม่ให้เหมาะสมและทันสมัยเพื่อใช้ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ ผลการวิจัยสรุปได้ว่านักเรียนทั้งหมดมีปัญหาเกี่ยวกับจริยศาสตร์และศาสนา และมีทัศนคติที่ดีต่อเรื่องนี้ นักเรียนพอใจในโปรแกรมการเรียนที่จัดขึ้น เพราะเป็น

Waymann Charles Carlson, "The Relationship of Student Teacher's Religiousity of Personality and Classroom Behavior" Disertation Abstracts International. Vol. 34 No. 10 (December, 1974), pp. 3169-3170 A.

ไปตามความต้องการ นักเรียนได้ให้ข้อเสนอแนะว่าควรมีการปรับปรุงหลายประการเพื่อให้เหมาะสมยิ่งขึ้น^๑

นอกจากนี้ยังมีท่านผู้รู้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนและการสอนวิชาในกลุ่มปรัชญาและศาสนา ดังนี้

สวัสดิ์ นิเทศวรวิทย์ ได้สรุปข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ "การสอนจริยธรรมที่ท่านเจ้าคุณธรรมญาณ เจ้าคณะจังหวัดลพบุรี ปาฐกถาในวันเปิดอบรมครูสอนจริยศึกษาที่วิทยาลัยครูเทพสตรี" ไว้ดังนี้

การสอนจริยธรรมนั้นควรสอนเป็นชั้น ๆ ๓ ชั้นด้วยกันคือ

ชั้นที่ ๑ ต้องสอนให้คนรู้จักรับผิดชอบเสียก่อน การที่จะสอนให้คนรับผิดชอบได้นั้นมิใช่สักแต่พูดว่า "เธอต้องเป็นคนรับผิดชอบนะ" ครูจะต้องหากวิธีที่จะให้เด็กเกิดความรู้สึกขึ้นมาเองว่า การที่จะรับผิดชอบนั้นเป็นอย่างไร จะหางานอะไรมาให้เด็กรับผิดชอบตามความเหมาะสมแก่วัยที่จะสามารถทำได้

ชั้นที่ ๒ จะต้องสอนให้เด็กรู้จักหน้าที่ เพราะหน้าที่จะตามติดมากับความรับผิดชอบ เมื่อเด็กมีความรู้เกี่ยวกับหน้าที่ที่จะต้องรับผิดชอบแล้วก็เท่ากับว่าเด็กได้ก้าวขึ้นสูงไปอีกชั้นหนึ่งแล้ว

ชั้นที่ ๓ จะต้องสอนให้รู้จักรับผิดชอบต่อสังคม ไม่กอบปัญหาต่าง ๆ ขึ้น รู้จักช่วยเหลือบุคคลอื่นเท่าที่สามารถจะช่วยเหลือ มีความเมตตากรุณาต่อกัน^๑

^๑ Ingram Frank du Preez, "Moral and Religious Problems and Attitudes as Expressed by Students in Seventh - Day Adventist Academies in The United States and Canada," Dissertation Abstracts International Vol. 38 No. 6 (December, 1977), p. 3400 A.

^๒ สวัสดิ์ นิเทศวรวิทย์, "เมื่อพระพุทธรูปถึงเรื่องการศึกษา" ประชาศึกษา ๓๑ (๓ ตุลาคม ๒๕๒๒), หน้า ๑๕.

ศาสตราจารย์ นายแพทย์อวย เกตุสิงห์ ได้สรุปถึงปัจจัยที่จะทำให้การสอน
จริยศึกษาได้ผลดีไว้ ๔ ประการได้แก่

๑. ผู้สอนที่มีคุณสมบัติ ๔ ประการคือ

- ก. เป็นผู้ที่มีจริยธรรมดี
- ข. เป็นผู้ที่มีบุคลิกลักษณะดี ทั้งทางด้านกาย การแต่งกาย อากัปกิริยา ตลอดจน
งานการพูด
- ค. เป็นผู้ที่มีความรู้ดี
- ง. เป็นผู้ที่มีจิตใจดี

๒. วิธีสอนดี เช่น

- ก. รู้จักใช้วิธีสอนที่ทำให้เกิดความสนใจ เหมาะสมกับวัยและความรู้ของ
ผู้เรียน
- ข. ชี้ให้เห็นประโยชน์และโทษของการปฏิบัติให้เห็นจริง เห็นจังเท่าที่จะ
ทำได้
- ค. สอนเรื่องให้ผู้เรียนสามารถรับรู้และปฏิบัติตามได้
- ง. ควรมีการปฏิบัติประกอบการสอน
- จ. ถ้าวางการสอนต้องทำตลอดเวลา

๓. เนื่องจากเนื้อหาวิชามีรากฐานมาจากศาสนา และคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า
ดังนั้นการอบรมสั่งสอนควรทำควบคู่ไปกับการปฏิบัติกิจในทางศาสนา

- ๔. ยกตัวอย่างบุคคลและการปฏิบัติที่ดีและไม่ดีประกอบ
- ๕. จัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม

๑ อวย เกตุสิงห์, "จริยศึกษาจะสัมฤทธิ์ผลสมบูรณ์ได้อย่างไร" ประชุมทางวิชาการ
เรื่องพระพุทธศาสนากับการศึกษาในประเทศไทย (พระนคร: โรงพิมพ์กรมการศาสนา, ๒๕๑๓),